

Septembar

DOGAĐAJI OPŠTEG KARAKTERA

1. septembar — Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito dao Štabu 5. krajiškog NOP odreda uputstvo o formiranju 4. krajiške NOU brigade (od bataljona »Gavrilo Princip«, »Starac Vujadin« i »Budućnost«) i Komande područja u Drvaru.
- Komanda italijanskog 6. armijskog korpusa obavestila Višu komandu »Slovenija — Dalmacija« (Superslodu) da je obrazovana jedinstvena komanda četničkih snaga Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine.
2. septembar — Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito izdao naredbu o izboru, strukturi i zadacima NO odbora.
3. septembar — VS NOP i DV Jugoslavije naredio Štabu 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske da dovrši formiranje operativnih jedinica (brigada i NOP odreda) i pozadinskih vojnih ustanova i da razvije obaveštajnu službu i intenzivnu političku delatnost na celom području, a da jedinice pod njegovom komandom poruše komunikacije koje od Duvna i Buškog blata izvode ka Livnu.
- Referent saniteta pri VŠ NOP i DV Jugoslavije uputio poziv svim lekarima na oslobođenim teritorijama da učestvuju na Prvom kongresu lekara u Bosanskom Petrovcu.
- Referent saniteta pri VŠ NOP i DV Jugoslavije uputio štabovima jedinica uputstvo o načinu organizovanja dopisničke službe i o sadržaju članaka namenjenih časopisu »Ranjeni partizan«.
- Septembar p. — Vlada SSSR-a uputila VS NOP i DV Jugoslavije radio-depešu: »Saopštite hitno kratak sadržaj dokumenata koje imate o ulozi Draže Mihailovića. Može biti da su okupatori osobito zainteresovani da raspaljuju međusobnu borbu između partizana i četnika«.
- Septembar p. — U Peruu i Čileu formirani odbori pod nazivom »Slobodna Jugoslavija«, s ciljem da okupljaju sve napredne jugoslovenske iseljenike i da materijalno i moralno pomažu NOB u starom zavičaju. Do kraja godine organizacije sa istim ciljem formirane su kod naših iseljenika u Brazilu, Kolumbiji, Paragvaju i Boliviji.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito izdao naredbu o obrazovanju pozadinskih vojnih vlasti na oslobođenoj teritoriji (o ustrojstvu i zadacima komandi područja, komandi mesta, partizanskih i seoskih straža). Do kraja godine formirane su komande sledećih područja: bihačkog, drvarskog, podgrmečkog, jajačkog, livanjskog, banijskog, kordunaškog, ličkog, primorsko-goranskog, splitskog, biokovsko-neretvanskog, žumberačkog, psunjskog i papučko-krndijskog.
- Clan centralnog ngitaciono-propagandnog odeljenja pri VS NOP i DV Jugoslavije i CK KPJ Veselin Masleša napisao direktivni članak povodom priprema za izbore organa narodne vlasti u oslobođenim krajevima Bosne i Hercegovine. Članak je, zajedno s naredbom vrhovnog komandanta NOP i DV Jugoslavije Josipa Broza Tita o organizaciji narodnooslobodilačke vlasti i pozadinskih vojnih vlasti, izašao u brošuri koju je u drugoj polovini septembra 1942. izdao VŠ NOP i DV Jugoslavije.
- U Prištini, posredstvom italijanskih oficira, uspostavljena saradnja između četnika Draže Mihailovića i albanskih nacionalista.
6. septembar — PK KPJ za Srbiju uputio pismo Dobrivoju Radosavljeviću, koji se kao instruktor CK KPJ nalazio u Skoplju. U pismu se daju smernice za rešavanje pojedinih pitanja u Makedoniji na opštejugoslovenskoj liniji. U to vreme CK KPJ nije imao direktnu vezu sa PK u Makedoniji, pa je direktive prenosio PK Srbije.
7. septembar — Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio GS NOP odreda za Hrvatsku da formira udarne brigade i bataljone i organizuje partizanska dejstva na čitavoj teritoriji Hrvatske.
8. septembar — U s. Mliništima (kod Glamoča) održana sednica CK KPJ.

- Referent saniteta pri VŠ NOP i DV Jugoslavije uputio Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu uputstvo o otklanjanju organizacionih nedostataka i ubrzanju izgradnje partizanske bolnice kod Jasikovca (na pl. Klekovači).
- 9. septembar — Italijanska Vrhovna komanda uputila Višoj komandi »Slovenija — Dalmacija« (Superslodi) direktivu za preduzimanje operacije u rejonu Mostara i susednim oblastima protiv partizanskih jedinica na tom području. Docije je plan operacije proširen i na područje Imotski. Travnik, Mrkonjić-Grad, Glamoč.
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio Korainterni depešu u kojoj pila zašto moskovska radio-stanica na srpskohrvatskom jeziku ne populariše NOB, ističući da su mnogi u Jugoslaviji nezadovoljni njenim emisijama, je • ne pružaju čak ni moralnu podršku borcima i pristalicama NOP-a.
- 10. septembar — Britanske trupe se iskrcale na Madagaskar.
- Nemačke i rumunske trupe zauzele Novorosijsk, poslednju značajniju pomorska bazu sovjetske crnomorske flote.
- U Sušaku vođeni razgovori između komandanta italijanske 2. armije i komandanta četničkih snaga zapadne Bosne, Like i Dalmacije, pa je zaključeno da se četnicima odmah izda 3.000 pušaka, a u toku oktobra još 9.000 pušaka.
- VŠ NOP i DV Jugoslavije uputio Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu direktivu u kojoj ističe da je stvaranje regularnih jedinica sadašnji i budući kurs VŠ i da će se, u vezi s tim, sve krajiške jedinice oformiti u jednu ili dve divizije.
- VŠ NOP i DV Jugoslavije uputio Štabu 4. krajiške NOU brigade uputstvo o dejstvu na neprijateljska uporišta u rejonu Bos. Grahovo, na komunikaciji Bos. Grahovo — Knin, i o suzbijanju četničkog uticaja u tom kraju. Zatim je naredio da se formira Komanda drvarskog područja (s komandama mesta i partizanskim stražama).
- Clan VŠ NOP i DV Jugoslavije Aleksandar Ranković uputio Štabu 2. proleterske NOU brigade uputstvo o organizaciji političke i kulturno-prosvetne nastave na omladinskom vojno-političkom kursu pri Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu.
- U. septevibar — Štab nemačke 714. divizije, preko delegata Draže Mihailovića, odobrio četničke operacije u istočnoj Bosni.
- VŠ NOP i DV Jugoslavije dao upravi Vojnotehničke radionice Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu uputstvo o načinu raspodele minobacačkih granata, nagačnih mina i ručnih bombi.
- 12. septembar — Opočela bitka za Staljingrad (sada: Volgograd).
- 13. septembar — Stabilizovan front između nemačkih i sovjetskih snaga na Kavkazu.
- Naredbom vrhovnog komandanta NOP i DV Jugoslavije Josipa Broza Tita formiran Ekonomski odsek VŠ, koji se brinuo o ishrani i snabdevanju jedinica. Naredbom je propisana i tablica sledovanja hrane u NOP i DVJ.
- 15. septembar — U Beloj Crkvi (u Banatu) održan sastanak izaslanika Draže Mihailovića i predstavnika rumunskog nacističkog pokreta »Manij«, na kome je postignuta saglasnost o zajedničkoj saradnji »protiv komunističkih i partizanskih tendencija na Balkanu«.
- Septembar p. p. — Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito uputio GŠ NOP odreda za Hrvatsku, Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu i Štabu 4. operative zone NOP odreda Hrvatske uputstvo o organizaciji narodne vlasti na oslobođenim teritorijama.
- 16. septembar — Predstavnik vlade SSSR-a ponudio poslaniku izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije u Moskvi da primi sovjetske posmatrače u štabu Draže Mihailovića. Izbeglička vlada, znajući za saradnju četnika sa okupatorom, odbila je tu ponudu.
- 17. septembar — VŠ NOP i DV Jugoslavije naredio Komandi drvarskog vojnog područja da preduzme efikasnije mere protiv četničkih grupica koje se pojavljuju na terenu.
- 18. septembar — U Zadru vođeni razgovori između italijanskog guvernera Dalmacije i izaslanika Draže Mihailovića, te je postignut nov sporazum o materijalnoj i finansijskoj pomoći četnicima od strane italijanskih vlasti. Guvernorat Dalmacije, na osnovu tih razgovora, docije je uručio komandantu Dinarske četničke divizije sumu od 4 miliona lira i 9 miliona jugoslovenskih dinara.

- U Zagrebu održan sastanak između komandanta italijanske 2. armije generala Marija Roate i poglavnika NDH Ante Pavelića. Na kome su, pored ostalog razmotrena pitanja u vezi sa operacijom protiv partizanskih snaga u Eosni i Hercegovini (operacijom »Dinara«) i pitanja odnosa Više komande »Slovenija—Dalmacija« (Superslode) s najvišim vojnim i civilnim organima NDH.
20. septembar — Clan Politbiroa CK KPJ Edvard Kardelj uputio generalnom sekretaru KPJ Josipu Brozu Titu izveštaj o toku i rezultatima letnjih operacija italijanskih i nemačkih snaga protiv NOP odreda Slovenije i o merama CK KP Slovenije i GŠ NOP odreda za Sloveniju za otklanjanje teškoća iskrsljih za vreme i posle operacija.
21. septembar — Kominternu preko CK KPJ. prihvatila molbu CK KP Albanije za prijem u članstvo Kominterne i za održavanje I zemaljske partijske konferencije.
22. septembar — Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio CK KP Albanije pismo u kome prenosi depešu Kominterne kojom se odobrava održavanje I zemaljske partijske konferencije i ističu zadaci koji stoje pred KP Albanije. CK KPJ je preneo i svoja iskustva u organizovanju i vođenju oružane borbe naroda Jugoslavije.
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio PK KPJ za Makedoniju direktivno pismo: obavestava ga o odluci Kominterne kojom se partijska organizacija u Makedoniji stavlja pod rukovodstvo KPJ i o upućivanju delegata CK KPJ u Makedoniju; ukratko se osvrće na razvoj NOB-a, ističe uspehe i stečena iskustva; daje uputstva o radu partijske organizacije na stvaranju oružanih formacija, o formiranju Glavnog štaba¹ i NO odbora, o učvršćivanju bratstva i jedinstva naroda, o primeni partizanske taktike ratovanja; ukazuje na potrebu da se partijska organizacija angažuje više u vojsci, ali da ne zanemari ni partijski rad na terenu, da pojača politički rad među bugarskim vojnicima itd.
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito, u ime CK KPJ, uputio Oblasnom komitetu KPJ za Kosovo i Metohiju direktivno pismo u kome ističe: da su zadaci partijskih organizacija na Kosovu i Metohiji da razvijaju NOB, bore se protiv šovinizma i jačaju bratstvo i jedinstvo; da treba široko prići stvaranju NO odbora i odmah preduzeti manje akcije radi dobijanja oružja i naoružanja za ljudstvo koje stoji na raspolaganju; da je osnovni zadatak partijskih organizacija na Kosovu i Metohiji da stvaraju jedinstvo protiv okupatora i uporno rade na pridobijanju šiptarskih masa za NOB.
- Clan Politbiroa CK KPJ Edvard Kardelj, u ime Izvršnog odbora OF i GŠ NOP odreda za Sloveniju, uputio slovenačkim internircima u Gonarsu (u Italiji) pismo o spoljnoj i unutrašnjoj političkoj situaciji i o saradnji izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije, četnika, Bele garde i okupatora protiv NOB-a, postavljajući zadatak da se Beloj gardi onemogući vrbovanje interniraca u njene redove.
- VS NOP i DV Jugoslavije uputio direktivu Glavnom štabu NOP odreda za Hrvatsku, Operativnom štabu NOP i DV za Bos. krajinu i Štabu 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, u kojoj im, pored ostalog, nalaže da svim snagama pristupe organizovanju slobodne teritorije, da u narodu prošire i pojačaju uticaj KPJ, a onemoguće svaki uticaj okupatora i njegovih domaćih slugu, te time osujete planove izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije i njenih agenata u zemlji o povratku na staro. »Ta velika teritorija« — kaže se u direktivi — »ne sme, dakle, da ostane samo vojnički osvojena a politički površno pridobijena, nego se mora politički organizovati i povezati uz našu vojnu silu«.
24. septembar — Prilikom otvaranja jugoslovenskog doma u Londonu ministar spoljnih poslova vlade V. Britanije Antoni Iden održao govor u kome, pored ostalog, veliča borbu četnika Draže Mihailovića protiv okupatora.
25. septembar — Komisija za kadrove CK KPJ uputila svim partijskim rukovodstvima u vojsci i na terenu instrukciju o organizaciji kadrovske službe u partijskim organizacijama i rukovodstvima u jedinicama i na terenu.
- U Bosanskom Petrovcu otpočeo trodnevni I kongres lekara — partizana, uz prisustvo 48 delegata iz NOP i DV Jugoslavije i s terena. Raspravljalo se o nizu stručnih pitanja. Upućen je apel lekarima i studentskoj omladini na neoslobodenoj teritoriji da se priključe narodnooslobodilačkoj borbi. Pored toga, upućena su pozdravna pisma Vrhovnom štabu NOP i DV Jugoslavije i sovjetskim, engleskim i američkim lekarima.
26. septembar — VŠ NOP i DV Jugoslavije demar.tovao vesti londonskog radija da Draža Mihailović stoji na čelu oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije i da su četničke snage oslobodile celu zapadnu Bosnu.

¹ Glavni Stab Je bio formiran Jož u junu 1942. godine.

- Viša komanda »Slovenija — Dalmacija« (Supersloda) uputila italijanskoj Vrhovnoj komandi plan operacija za oktobar. U planu se predviđa da jedinice italijanskog 5. i 11. armijskog korpusa izvedu operaciju radi uništenja partizanskih snaga na području Zumberka i Gorjanaca; da jedinice italijanskog 5, 11. i 18. armijskog korpusa, sa ustaškim snagama, izvrše dve operacije- jednu radi »čišćenja, teritorije između mora i pruge Vrhovine — Medak, a drugu duž pruge Sušak — Ogulin — Karlovac; da jedinice italijanskog 6. i 18. armijskog korpusa izvedu operaciju radi osiguranja rudarskog basena kod Mostara i pruge Mostar — Sarajevo.
- 28. septembar — Vlada SSSR-a priznala francuski Nacionalni komitet kao organ za rukovođenje svim slobodnim Francuzima.
 - Jake nemačke, italijanske, četničke i ustaško-domobranske snage (oko 50.000 vojnika) iz rejonu Banje Luke, Travnika, Mostara, Sinja i Knina otpočele ofanzivna dejstva (ciklus operacija »Dinara«). U toku prozorske (Alfa«), prve jajačke (»Jajce I«), Livanjske (»Beta«) i druge jajačke operacije (»Jajce II«) neprijatelj je ovladao delom slobodne teritorije oko Prozora, Livna i Jajca, ali su njegove snage, protiv-udarima u rejonu Ključa i Bos. Grahova i brojnim manjim napadima jedinica Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske i Grupe proleterskih i udarnih brigada, razvučene i iscrpljene pa je 31. oktobra obustavio dejstva a da nije izveo još dve planirane operacije.
- Septembar — CK KPJ uputio CK KPH pismo obavestavajući ga o ponovnom izlaženju »Borbe« i »Proletera«, te o potrebi da se organizuje slanje dopisa, da se posveti pažnja rasturanju štampe i da se primeieci štampe iz Hrvatske šalju u CK KPJ.
 - Četnički vojvoda Dobrosav Jevđević, delegat četničke Vrhovne komande, uputio komandantu italijanskog 6. armijskog korpusa predlog da četničke snage preduzmu ofanzivu radi »čišćenja« partizana u predelu Prozor — Livno — Makarska — morska obala — tok Neretve.
 - Pri VS NOP i DV Jugoslavije formirana Tehnička četa.

BOSNA I HERCEGOVINA

- 2. septembar — U s. Delijićima (na pl. Manjači) neprijateljski avion bombardovao Stab 1. krajiške NOU brigade. Poginula su 3 borca, a ranjeno je 18 boraca, među kojima komandant, komesar i zamenik komesara brigade. Komandant brigade Ivica Mr. rušić Ratko, narodni heroj, uskoro je podlegao ranama.
 - Po naređenju VŠ NOP 1 DV Jugoslavije, u cilju prikrivanja priprema za napad na Jajce, ojačana 3. krajiška NOU brigada preko r. Une upala u Cazinsku krajinu, gde je posle dvodnevnih borbi zauzela Cazin i 14 okolnih sela. U borbi je ranjeno 70, a poginulo preko 100 domobrana, ustaša i milicionera. Ta diverzija je izazvala angažovanje jakih delova ustaške Ličke brigade, domobranske 1. brdske divizije i po jednog nemačkog oklopnog i inžinjerijskog bataljona ali »u prazno«.
 - Na brdu Radovanu dve čete ustaša i milicionera odbacile prema Dtvnu manje obezbeđujuće delove 1. proleterske NO Ubrigade i zauzele Posušje.
- 3. septembar — U Mrkonjić-Gradu održana okružna konferencija KPJ za Jajce, na kojoj je izabran novi OK KPJ za Jajce.
- 5. septembar — Pred mrak nemačka borbena grupa »Putlic«, podržana eskadrilom aviona, potisnula delove 2. krajiške NOU brigade i ovladala s. Sitnicom (pod pl. Manjačom), ali je isti dan prinuđena da odstupi u s. Kadinu Vodu.
 - U s. Miošićima (kod Rogatice), u borbi protiv četnika, poginuo sekretar seoske ćelije KPJ Mihajlo Cvoro, narodni heroj, sa još dva ilegalna politička radnika.
 - U selu Dobrom (blizu Livna), po direktivi Vrhovnog štaba NOP i DV Jugoslavije, od 1. i 2. bataljona NOP odreda za srednju Dalmaciju, bataljona »Bude Borjan« iz NOP odreda za severnu Dalmaciju i delova bataljona »Jozo Jurčević« formirana 1. dalmatinska NOU brigada. Time je NOP odred za srednju Dalmaciju prestao da postoji.
- 7. septembar — Iz Kupresa oko 3.000 ustaša i domobrana otpočelo prodor duž komunikacije Kupres — Sujica — Duvno — Posušje — Imotski. Iskoristivši nedovoljno sadejstvo 1. proleterske i 4. crnogorske NOU brigade, ustaše i domobrani su za 4 dana, uz manje borbe, zauzeli Sujicu i Duvno i uspostavili vezu sa svojim garnizonima u Posušju i Imotskom, uz put spalivši više sela.

8. septembar Naredbom Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, na teritoriji rasformiranog 5. krajiškog NOP odreda formirano Drvarsko-petrovačko vojno područje.
9. septembar U s. Tičevu (kod Bos. Grabova), po naređenju Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, od izabраниh boraca 5. krajiškog NOP odreda formirana 4. krajiška NOU brigada.
- Delovi ustaške Crne legije zauzeli Sujicu, potisnuvši manje delove 1. proleterske NOU brigade.
- 9/10. septembar Prva i 2. krajiška i 2. proleterska NOU brigada izvršile noćni napad na neprijateljska uporišta s. Kadinu Vodu, Klisinu i Han-Kola (na Manjači). Pošto je dotadanja nemačka borbena grupa »Putlic«, ojačana sa novim snagama i preimenovana u borbenu grupu »Vedel«, napad nije uspeo.¹
- Jedna grupa razbijenog 4. krajiškog NOP odreda, koja je radila na obnavljanju svog odreda, zauzela s. Srbr.c (na ušću r. Vrbasa) a posadu (dva domobranska voda) odbacila preko Save u s. Davor.
10. septembar Delovi ustaške Crne legije ušli u Duvno, koje su prethodno evakuisali manji delovi 1. proleterske NOU brigade i Duvanjski partizanski bataljon »Mihovil Tomić«.
11. septembar Nemačka borbena grupa »Vedel« podržana avijacijom, otpočela napad sa linije s. Kadina Voda — Han-Kola preko Manjače. Protivnapadima 2. proleterske i 1. i 2. krajiške NOU brigade napad je, do 15. septembra, zaustavljen 10 km južno od s. Kadine Vode.
- Sesta istočnobosanska NOU brigada, sa Glavnim štabom NOP i DV za BiH i Pokrajinskim komitetom KPJ za BiH, otpočela petodnevni pokret iz Birča na Majevidi i u Semberiju. Delovi domobranskog 3. 4. i 2. pešadijskog puka, nemačkog 750. pešadijskog puka i četnička Majevička brigada uzalud su pokušali da je na pl. Jelici okruže i unište.
- 11/12. septembar U s. Busijama (na Manjači) 3. bataljon 1. krajiške NOU brigade razbio 2. bataljon domobranske 5. brdske brigade.
- U. septembar — Po naređenju Vrhovni štab NOP i DV Jugoslavije, u cilju razvijanja dejstava prema Bugojnu, Travniku i Fojnici, formiran Operativni štab Udarne grupe brigada (5. crnogorska i 10. hercegovačka NOU brigada i mesne jedinice 3. krajiškog NOP odreda).
- Na V. gredi (najvišem vrhu Manjače) 1. krajiška NOU brigada uništila ranije razbijeni 2. bataljon domobranske 5. brdske brigade pošto je prethodno navela nemačku artiljeriju da tuče položaje toga bataljona. Zbog toga uspeha ju je pohvalio Operativni štab NOP i DV za Bos. krajinu. Zarobljeno je 109, poginulo i ranjeno oko 100 i nestalo 100 domobrana. Zaplenjeno je 5 mitraljeza, 9 p. mitraljeza i preko 130 pušaka. Brigada je imala 10 boraca izbačenih iz stroja.
- Kod s. Surjana (na Manjači) 2. proleterska NOU brigada razbila četnički odred »Kocić« i jednu četu 721. puka nemačke 714. pešadijske divizije, kojom su četnici bili ojačani.
- Četvrta krajiška NOU brigada, u svojoj prvoj akciji, razbila tri čete četnika i zauzela sela Marinkovce, Obijaj i Luku kod Bos. Grahova.
15. septembar — U Šekovićima (kod Vlasenice) formiran ONO odbor za Birač.
- Septembar p. p. — U Mostaru, po direktivi Centralnog komiteta KPJ, obnovljen Oblasni komitet KPJ za Hercegovinu.
- Septembar d. p. — Odlukom Oblasnog komiteta KPJ za Bos. krajinu, na teritoriji 6. krajiškog NOP odreda formiran OK KPJ za okrug Ključ — Mrkonjić-Grad.
17. septembar — Oblasni komitet SKOJ-a za Bos. krajinu, sumirajući velike uspehe NOB-a u Bos. krajini, neviđeni polet omladine u udarnim i radnim brigadama, iskovanu bratstvo srpske, muslimanske i hrvatske omladine u Krajini, kojoj su otvoreni kulturni i politički vidici, uputio poziv na još jače zalaganje u borbi protiv fašizma i na puno okupljanje svih mladih.

¹ Borbena grupa »Vedel« bila J-j sledećeg sastava: nemački 3. bataljon 721. puka 714. pešadijske divizije 2. baterija 601. artiljerijskog divizionu. 714. inženjerska četa i 1. četa 202. oklopnog puka: domobranski 1. i 2. bataljon 5. brdske brigade, 1. reguUl bataljon, baterija 8. artiljerijskog divizionu I izvestan broj četnika.

18. septembar — Operativni štab NOP i DV za Bos. krajinu, 1. i 2. krajiškom i 2. proleterskom NOU brigadom i delovima 3. sandžačke i 4. crnogorske NOU brigade i 6. krajiškog NOP odreda, otpočeo protivudar (na Manjači) na nemačku pukovsku borbenu grupu »Vedel«. Prodom 3. krajiške NOU brigade od Ključa prema Bronzanom Majdanu borbena grupa »Vedel« se povukla na prilaze Banje Luke kod s. Han-Kola.
- Na Karanu (na pl. Kozari) delovi 2. krajiškog NOP odreda razbili jedan odred (jačine čete) domobrana i žandarma, zarobivši 62 vojnika.
19. septembar — Delovi 5. crnogorske i 10. hercegovačke NOU brigade u kraćoj borbi razbili posadu od oko 300 domobrana, ustaša i žandarma i zauzeli Fojnicu, zatim spalili rudnik u s. Bakovićima i dve pilane.
20. septembar — Na Kozari, u prisustvu 55 delegata svih ćelija, otpočela dvodnevna okružna konferencija KPJ za Kozaru. Izvršena je detaljna kritička analiza rada i držanja komunista za vreme kozarske operacije; razmotrena je situacija po završetku borbena dejstava; postavljeni su zadaci: otklanjati posledice i oživljavati borbu.
21. septembar — Ojačani 1. bataljon domobranskog 5. pešadijskog puka, nastupajući od Visokog, ušao u Fojnicu, koju su prethodno evakuisali delovi 5. crnogorske i 10. hercegovačke NOU brigade.
22. septembar — Delovi ustaško-domobranskog garnizona iz Bugojna iznenadili manje delove 5. crnogorske NOU brigade i probili se u G. Vakuf, ali su se istog dana povukli.
23. septembar — Na Paležu (na pl. Kozari), od delova 2. krajiškog NOP odreda, formirana 5. krajiška (kozarska) NOU brigada.
25. septembar — Pod rukovodstvom Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, 1. i 2. krajiška, 2. proleterska i 4. crnogorska NOU brigada i tri bataljona 3. krajiškog NOP odreda, posle 18-časovne borbe, zauzeli utvrđeni garnizon Jajce. Posada (ojačani ustaški 17. bataljon, 2. bataljon domobranskog 9. pešadijskog puka i četa žandarma — do 1000 vojnika) uglavnom je uništena. Zaplenjeni su naoružanje i oprema dva ojačana bataljona.
- Pet četa ustaške Crne legije, ojačanih mesnom milicijom, izvršilo ispad iz Duvna u pravcu s. Sčita. Sutradan, posle upornih borbi na pl. Ljubuši. 10. hercegovačka NOU brigada i Prozorski bataljon 3. krajiškog NOP odreda su ih odbacili u Duvanjsko polje.
26. septembar — Delovi 4. crnogorske NOU brigade sprečili intervenciju jedne nemačke čete 1 oko 200 domobrana i žandarma iz D. Vakufa prema Jajcu i razbili posadu ž. st. Vijenac, jačine domobranske čete. U borbi kod s. Vijenca poginuli su zamenik političkog komesara 1. bataljona 3. krajiškog NOP odreda Milan Ilić i politički komesar !. čete 1. bataljona 4. crnogorske NOU brigade Vojin Dragović, narodni heroji.
27. septembar — Otpočeo dvodnevni sastanak proširenog Oblasnog komiteta KPJ za Bos. krajinu. Analizirana je situacija i sumirani su rezultati borbi i rada posle oblasne konferencije u Skender-Vakufu; data je ocena partijskih organizacija po okruzima; razmatrano je sprovođenje izbora NO odbora, poboljšanje agitacije i propagande i rada omladinskih organizacija, pitanje ishrane vojske i naroda.
28. septembar — Glavnine nemačke 714. i 718. pešadijske divizije, ojačane bataljonom »Ludvig fon Baden«, ustaškim 21. bataljonom, delovima domobranskog 2. i 3. korpusa i sa pet odreda Glavnog štaba bosanskih četničkih odreda, koncentričnim dejstvom iz rejona San. Most — Banja Luka i D. Vakuf — Travnik, otpočele prvu jajačku operaciju (»Jajce I«) deo nemačko-italijanske protivofanzive (ciklusa operacija »Dinara«), Do 6. oktobra su ovladale Ključem, Mrkonjić-Gradom i Jajcem. Iznenadjeni Operativni štab NOP i DV za Bos. krajinu, sa šest brigada i dva odreda nu tome sektoru, zbog slabih veza nije mogao pružiti jači otpor, ali je jedinice izvukao ispod udara nadmoćnih neprijateljskih snaga.
29. septembar — Nemačka borbena grupa »San. Most«, sastava: 3. bataljon nemačkog 741. pešadijskog puka i 2. bataljon domobranskog 10. pešadijskog puka, ojačani tenkovima, artiljerijom i mesnim četnicima, posle dvodnevni borbi protiv delova 6. krajiškog NOP odreda zauzela Ključ.
- U s. Smoljani (kod Bos. Petrovca) otpočeo Viši partijski kurs pri Oblasnom komitetu KPJ za Bos. krajinu. Kurs, je, s manjim prekidima, postojao do kraja rata.
30. septembar — Na pl. Motajici jedan ojačani bataljon ustaške Crne legije i četnici Borjanskog odreda (svega 1500 vojnika) okružili i razbili partizanske grupe predviđene za obnavljanje 4. krajiškog NOP odreda »Novak Pivašević«.

- Između ž. stanica Rama i Ostrožac (na pruzi Mostar — Sarajevo) 3. bataljon 10. hercegovačke NOU brigade porušio prugu i srušio jednu željezničku kompoziciju u reku.
- Kod s. Mliništa (blizu Glamoča) četnici iz zasede ubili vodnika Prateće čete Vrhovnog štaba NOP i DV Jugoslavije Milorada Stanojlovića Miču, narodnog heroja.

Septembar

- SK KPJ za Trebinje uputio proglas narodu: sumirajući tromesečne rezultate četničke vlasti u istočnoj Hercegovini, koja je na stotine narodnih boraca predala okupatoru i preko 50 ubila, osuđuje versku i nacionalnu netrpeljivost koju četnici stvaraju i poziva narod na otpor i jedinstvo.
- U s. Srednjem (kod Sarajeva) delovi Sarajevske četničke brigade streljali Janka Balordu, narodnog heroja.
- Izabran SNO odbor za Glamoč.

CRNA GORA

Septembar s.

- Naredbom komandanta Limsko-sandžačkih četničkih odreda Pavia Đurišića razrađena posebna taktika i sprovedena predislokacija četničkih odreda s ciljem da se izvrši sistematsko čišćenje od partizanskih jedinica, ilegalaca i simpatizera NOP-a čiji je broj, po oceni četničkog rukovodstva, bio »veoma osetan« u svim srezovima Crne Gore.

27. septembar

- Povodom pojačane aktivnosti partijskih organizacija i pristalica NOP-a u svim krajevima Crne Gore, četnička Glavna nacionalna komanda uputila raspis područnim jedinicama: da se putem energične akcije »letećih odreda«, propagande i obaveštajne službe »po svaku cenu« onemogući rad komunista i njihovih simpatizera i pripreme uslovi za njihovo potpuno uništenje.

HRVATSKA

1. septembar

- U Škaliću (kod Brinja) izašao prvi broj »Narodnog oslobođenja«, nedeljnog lista JNOF Hrvatske.
- Jake italijanske, domobranske i ustaške snage iz Gospića otpočele dvodnevni napad na delove 1. ličkog NOP odreda »Velebit« kod s. Divosela, s. Čitluka i s. Počitelja i prinudile ih na povlačenje. Neprijatelj je spalio Divoselo i Čitluk.
- Kod Klokočevice (blizu Ličkog Petrovog Sela) delovi 2. ličkog NOP odreda, posle devetočasovne borbe, odbili napad ustaša 1 domobrana iz Ličkog Petrovog Sela. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i više ranjenih vojnika, a partizanske jedinice 2 ranjena borca.
- Između D. i G. Dubrava 1. bataljon 2. kordunaškog NOP odreda porušio željezničku prugu, ^palio kompoziciju od 17 vagona i zarobio 19 domobrana, 5 žandarma, 3 ustaše i 1 italijanskog vojnika.
- Stab 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske izdao potčinjenim jedinicama naredbu o formiranju bolničkih četa.

1/2. septembar

- Delovi 2. bataljona 1. ličkog NOP odreda ^Velebit« zauzeli ustaško uporište u s. Lipe (blizu Gospića).

2. septembar

- Između Tršća i Cabra delovi 2. primorsko-goranskog NOP odreda napali italijansku kolonu. Poginulo 15 italijanskih vojnika i 1 oficir.
- Po naređenju GS NOP odreda za Hrvatsku, od 3, 5. i Udarnog bataljona Banijskog NOP odreda formirana 7. hrvatska NO brigada.

3. septembar

- Jedinice 1. i 2. bataljona 1. hrvatske NOU brigade i partizanski bataljon »Božidar Adžija«, posle trodnevni borbi, zauzeli jako ustaško-domobransko uporište u s. Dabru (kod Otočca) i zaplenili 3 p. mitraljeza, 46 pušaka, 5000 metaka i drugu ratnu opremu.
- Između Brinja i s. Prokika delovi 1. primorsko-goranskog NOP odreda napali iz zasede četnike i italijansku kolonu i naneli im gubitke od oko 30 mrtvih i ranjenih.
- U Vukovaru ustaše streljale 36 ljudi i žena iz Srema, simpatizera i pripadnika NOP-a.

- U s. Podgori (kod Makarske) italijanski vojnici ubili političkog delegata voda u partizanskom bataljonu »Jozo Jurčević« Stjepana Pavlića Pipa, narodnog heroja.
- 4. septembar — Po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od bataljona »Vojin Zirojević«, Duvanjskog bataljona i delova bataljona »Jozo Jurčević« formiran 3. NOP odred 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske.
 - Delovi Primorske partizanske čete upali u kupalište u šibenskoj luci i ubili 4 italijanska vojnika a jednog zarobili.
- 5. septembar — Bataljon Marko Trbović- 1. primorsko-goranskog NOP odreda zauzeo ustaško uporište u Salopek Selu (kod Ogulina) i zaplenio 8 pušaka i 1 pištolj. Neprijateljska posada se povukla u Ogulin.
 - Komanda Mosečke partizanske čete održala manifestacioni zbor u s. Gati, kome je prisustvovala oko 900 lica.
- Septembar p. — Formiran novi OK KPH za Slav. Brod.
 - Po naređenju štaba 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske formirane komande banijskog, ličkog i kordunaškog vojnog područja.
 - Po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske formirana Mosečka partizanska četa.
 - Formiran MK KPH za Osijek.
 - Formirao NO odbori u selima: Brgudac, Brest, Semić, Raspor, Trstenik, Podgaće, Dane, Vodice, M. i V Učka i Skrapno (sva u Istri).
- 6. septembar — Posadu koja je čuvala postrojenja petrolejskih izvora u s. Gojilu (kod Kutine) napale jedinice 7. hrvatske NO brigade, Banijske proleTERSKE čete i Moslavačkog partizanskog bataljona i delovi 1. slavonskog NOP odreda i Krajiškog proleTERSkog bataljona. Postrojenja su gotovo sva uništena, kao i posada. U borbi je poginuo zamenik političkog komesara Banijske proleTERSKE čete Ivica Bujić, narodni heroj. Zarobljeni su 81 domobran i 1 oficir, 6 nemačkih vojnika i 1 podoficir, a zaplenjeno je 112 pušaka, 2 p. mitraljeza, 1 mitraljez i 10.000 metaka.
 - Otpočeli dvodnevni napadi delova 1. hrvatske NOU brigade i 1. i 2. kordunaškog NOP odreda na posade ž. si. Lička .Jesenka i Javornik i rušenje pruge između s. Blata i s. Rudopolja. Partizanske jedinice su uspele da poruše 15 km pruge i tt veze i onemoguće saobraćaj na tom delu pruge za oko 15 dana; da zapale 6 stražarnica, 1 pilanu i nekoliko baraka; da prekopaju tri nasipa i unište sva vodovodna postrojenja na izvoru potoka Jesenice. Neprijatelj je imao 27 mrtvih, 30 ranjenih i 25 zarobljenih vojnika, a partizani 1 mrtvog i 22 ranjena borca. Zaplenjeno je 27 pušaka, 1 p. mitraljez, 1 mitraljez, 100 bombi, 16.000 metaka, 70 čebadi i drugi ratni materijal.
 - Jedinice 4. hrvatske NOU brigade napale ž. st. Kamanje, postaju Zaluku, ž. i žand. stanicu Ozalj, ali se posle četvoročasovne borbe morale povući zbog dolaska oklopnog voza iz Karlovca. One su porušile 500 m pruge i 1 železnički most, prekinule električne vodove Ozalj — Karlovac i Ozalj — Metlika i zaplenile 7 pušaka i mnogo životnih namirnica. U toku borbe neprijatelj je imao mnogo mrtvih i ranjenih i 10 zarobljenih domobrana i ustaša, a partizani i mrtvog i 3 ranjena borca.
- 7. septembar — U rejonu s. Obljaja (kod Gline), po naređenju GS NOP odreda za Hrvatsku, od 1, 2. i 4. bataljona Banijskog NOP odreda formirana 8. hrvatska NO brigada.
 - Po naređenju Štaba 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od partizanskog bataljona »Božidar Adžija« i Perušičke (Kosinjske) partizanske čete formiran 4. lički NOP odred.
 - Kod s. Dugog Polja (na pruži Split — Sinj) delovi Mosečke partizanske čete zastavili teretni voz i ubili nekoliko italijanskih vojnika, a kompoziciju uništili.
- 8. septembar — Fašistička posada na o. Ižu uhapsila 60 mladića da bi ih odvela u koncentracioni logor u Zadru. Pri prevozu omladinci su razoružali i ubili sprovodnike, vratili se na o. Iž, likvidirali 4 italijanska špijuna i istim čamcem se prebacili prema Biograda na moru, a zatim se priključili partizanskim jedinicama.
- 0. septembar — Jedinice 2. hrvatske NOU brigade zauzele s. Čanak (kod Perušića), Neprijatelj je imao 30 mrtvih i više ranjenih, a partizani 2 ranjena borca. Zaplenjene su 42 puške i mnogo životnih namirnica.

- Kod s. Obljaja (blizu Gline) jedinice Komande banijskog vojnog područja odbile napad domobrana i muslimanske milicije. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i 4 zarobljena. Zaplenjeno je 12 pušaka, 1 automat i 2. p. mitraljeza.
 - Drugi bataljon »Kljuka« Zumberačko-pokupskog NOP odreda zauzeo s. Kupčinu (kod Jastrebarskog), zapalio opštinsku arhivu i zaplenio 1 pisaću mašinu, šapirograf i nešto pisaceg materijala. Domobranska posada se povukla u pravcu Jastrebarskog.
 - Delovi 1. slavonskog NOP odreda i Banijska proleterska četa zauzeli s. Uljanik (kod Pakraca) i razoružali njegovu posadu (domobrane, žandarne i finance).
 - Us. Mogoriću (kod Gospića), po naređenju GS NOP odreda za Hrvatsku, od bataljona »Velebit« i »Mirko Stulić« 1. ličkog NOP odreda, bataljona »Bičo Kesić« 3. ličkog NOP odreda i bataljona »Krbava« 2. ličkog NOP odreda formirana 9. hrvatska NO brigada, a odredi rasformirani.
- 10. septembar**
- U Tuliča mlinu (između Duge Rese i Karlovca) 1. bataljon 2. kordunaškog NOP odreda napao žandarmersku posadu u tvornici zavojnog materijala i zaplenio veću količinu sanitetskog materijala, a tvornicu spalio.
 - Sedma hrvatska NO brigada. Moslavački partizanski bataljon i delovi 1. slavonskog NOP odreda zauzeli neprijateljsko uporište u s. Mlinsku (kod Bjelovara). U toku borbi je poginulo oko 30 nemačkih vojnika, a zaplenjeno je 30 pušaka i druga oprema.
 - U blizini s. Segeta (na putu Split — Šibenik) leteća desetina Rogozničkog punkta, uz pomoć pristalica NOP-a s terena, srušila most i uništila drobilicu, kompresor, valjak i baraku s materijalom za izgradnju puta, onemogućivši neprijatelju da pristupi opravci tog puta, te je saobraćaj bio prekinut više od 15 dana.
- U. septembar**
- Italijanske i četničke jedinice iznenada napale 1. hrvatsku NOU brigadu, koja je bila na odmoru u selima Dabru, Glavarima, Doljanima, Podumu i Škarama (Lika). Neprijatelj je u prvom naletu uspeo da uđe u Škare, Doljane i Brezovac, ali je pred veće odbijen iz Doljana i Brezovca. U toku borbe četnici su imali 17 mrtvih i veći broj ranjenih, a zaplenjeno je 12 pušaka i druge ratne opreme.
 - Kod s. Hercegovca (na železničkoj pruzi Bjelovar — Garešnica) delovi 1. slavonskog NOP odreda i Banijska proleterska četa napali neprijateljski transportni voz, spalili lokomotivu, 17 vagona i 2 skladišta a prugu i tt veze na nekoliko mesta porušili. U isto vreme su delovi 7. hrvatske NO brigade razbili jednu četu domobrana u Trupinskom gaju (šumi blizu s. Hercegovca) i naneli joj gubitke od 4 mrtva. 8 ranjenih i 13 zarobljenih vojnika.
 - Us. Zelenom Viru (kod Delnica) Udarni bataljon 2. primorsko-goranskog NOP odreda digao u vazduh hidrocentralu koja je davala električnu energiju za ceo Gorski kotar. Tom prilikom je zarobljeno 20 domobrana a zaplenjeno 25 pušaka i 2 p. mitraljeza.
- 13. septembar**
- Jedinice 1. i 2. udarnog bataljona 1. Primorsko-goranskog NOP odreda, 3. kordunaškog područnog partizanskog bataljona i 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske napale ustaško-domobranksu posadu u s. Blagaju (kod Slunja), zauzele selo, zarobile 58 domobrana i zaplenile 5 p. mitraljeza, 70 pušaka i 10.000 metaka.
 - Delovi 4. ličkog NOP odreda odbili napad italijanskih snaga i ustaša na s. Kosinju (kod Perušića), naneli im velike gubitke i zaplenili 25 pušaka, 2 p. mitraljeza, 2 mitraljeza i drugu opremu.
 - Jedinice 8. hrvatske NO brigade zauzele domobranksko uporište u s. Brnjeušku (kod Gline), zarobile 146 domobrana i 2 oficira i zaplenile 150 pušaka. 5 p. mitraljeza, preko 20.000 metaka i drugu opremu.
 - Kod s. Postinja (blizu Splita) jedinice Mosečke partizanske čete zarobile 33 domobrana i 1 žandarma i zaplenile 30 pušaka, 1 p. mitraljez, 3200 metaka i drugi materijal.
 - Delovi jedinica 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske zauzeli Orahovicu (kod Našica). Oni su u toku borbe zapalili ž. st.. domobranksku kasarnu i nekoliko kuća odakle je neprijatelj davao otpor, zarobile 25 domobrana i zaplenile mnogo vojnog i sanitetskog materijala.
- 14. septembar**
- Otpočeo napad ustaško-domobrankske 1. brdske brigade na oslobođenu teritoriju Zumberka. Četvrta hrvatska NOU brigada i delovi Zumberačko-pokupskog NOP odreda uspeali su da se u toku noći 14/15. septembra probiju između s. Novog Sela i s. Kostanjevca na teritoriju Krškog NOP odreda.
 - Jedinice 8. hrvatske NO brigade napale dve čete domobrana u s. Majskom Trtniku (kod Gline), zarobile 146 domobrana i zaplenile 5 p. mitraljeza, 150 pušaka i drugu ratnu opremu.

- U Proseki žumberačkoj (na Gorjancima), ustaše napale bolnicu Krškog NOP odreda i nanele joj ozbiljne gubitke.
15. septembar — Jedinice 1. i 2. hrvatske NOU brigade i partizanskog bataljona »Krbava« otpočele dvodnevno rušenje objekata na železničkoj pruzi od Vrhovina do Perušića i napale neprijateljske posade na njoj. Italijanske snage i domobrani su imali oko 150 vojnika izbačenih iz stroja, a partizanske jedinice su imale 8 mrtvih i 42 ranjena borca. Zaplenjeno je: 3 mitraljeza, 3 p. mitraljeza, 1 minobacač sa 90 mina, 1 bacač plamena, 55 pušaka, 90 bombi, 17.000 metaka, 1 radio-stanica i drugi materijal. Zapaljeno je 13 kamiona. U ovim borbama je poginuo 1 komandir 1. čete 1. bataljona »Marko Orešković« 1. hrvatske NOU brigade Miloš Rastović, narodni heroj.
- U s. Šalamuniću (kod Titove Korenice) održana okružna konferencija AF2-a za Liku na kojoj je izabran novi Okružni odbor AFZ-a.
- Septembar p. p. Na području Dinare, po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od nekoliko partizanskih punktova formiran Dinarski partizanski bataljon.
- Septembar s. Po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske formiran Mosečki partizanski bataljon.
- Po naređenju Štaba 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od boraca iz sastava Grupe NOP odreda za Liku formiran Korenički partizanski područni bataljon.
- Septembar d. p. — Formiran SNO odbor za Labin.
16. septembar — Otpočeo napad jakih italijanskih snaga protiv jedinica 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske u Gorskom kotaru. Neprijatelj je nadirao pravcima: od Prokika, Zute Lokve, Brinja, Jezerana, Plaškoga. Josipdola, Oštarija, Gomirja, Ogulina, Mrkoplja, Lokava, Fužina i Liča. Do početka oktobra italijanske snage su ovladale slobodnom teritorijom i popalile i opljačkale gotovo sva sela, a zatim se povukle u polazne garnizone.
- U s. Radmanovoj Poljani (kod Vojnića), po naređenju GŠ NOP odreda za Hrvatsku od boraca 1. i 2. kordunaškog NOP odreda formirana 5. hrvatska NO brigada, a odredi rasformirani.
- Delovi 4. bataljona 1. dalmatinske NOU brigade upali u ustaško-domobransko uporište s. Otok (blizu Sinja), porušili betonski most na putu Obrovac — Trilj i time onemogućili saobraćaj na ovoj komunikaciji
- Jedinice 2. primorsko-goranskog NOP odreda napale žandarme i finanse u Brodu Moravicama, ali su se posle dvočasovne borbe morale povući, jer je neprijatelju stiglo jako ojačanje iz Srp. Moravica i Delnica. U toku borbe partizanske jedinice su imale 2 mrtva i 4 ranjena borca.
- Delovi jedinica 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske zauzeli Slat. Drenovac (kod Podr. Slatine), zarobili 20 domobrana i 1 oficira i zaplenili veliku količinu ratnog materijala.
17. septembar — Kod s. Jabuke (blizu Sinja) delovi 4. bataljona 1. dalmatinske NOU brigade napali iz zasede italijansku kolonu ojačanu tenkovima, posle dvočasovne žestoke borbe naneli joj gubitke od 10 mrtvih i više ranjenih i prinudili je na povlačenje prema Trilju.
15. septembar — Jedinice Mosečkog partizanskog bataljona zauzele jako italijansko uporište u s. Muću (kod Sinja).
- Sedma hrvatska NO brigada, Moslavački partizanski bataljon i delovi 1. slavonskog NOP odreda i Proleterskog bataljona Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu napali s. Pitomaču, s. Kloštar i rudnik uglja kod Pitomače (blizu Virovitice), koje su branili domobrani i žandarmi. U toku borbe te jedinice su zapalile železničke stanice u Kloštaru i Pitomači, opštinu i žandarmerijsku stanicu u Pitomači, postrojenja u rudniku, 1 mlin sa 20 vagona žita, 2 lokomotive i 40 vagona, porušile železničku prugu i zaplenile mnogo sanitetskog materijala i veliku sumu novca.
19. septembar — U s. Uništima (kod Knina), po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od Vaganjske čete i čete na Vještića gori formiran Vaganjski partizanski bataljon.
- Jedinice 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske i 1. i 2. udarnog bataljona 1. primorsko-goranskog NOP odreda zauzele ustaško-domobransko uporište u s. Siću (kod Vojnića).

20. septembar — Italijanske snage zauzele s. Drežnicu (kod Ogulina).
 — Održano partijsko savetovanje srednje Dalmacije na kome su bili delegati splitskog i bračkog okruga.
 — Vod Mosorske partizanske čete ubio 4 italijanska špijuna u s. Vojnicima (blizu Sinja) i izvršio prepad na italijansku posadu u s. Trilju, a zatim se, bez žrtava, povukao preko s. Biska u pravcu Mosora.
 — U rejonu s. Dolža (na Gorjancima) održan sastanak štabova Zumberačko-pokupskog i Krškog NOP odreda: određen je Operativni štab /a vođenje zajedničkih dejstava.
 — Primorska partizanska četa digla u vazduh dva mosta na putu Skradin — Bribirske Mostine, pokidala tt linije u dužini od 2 km i oštetila rezervoar vodovoda kod Skradina.
21. septembar — Jedinice 1. i 2. hrvatske NOU brigade i 2. bataljona 4 ličkog NOP odreda zauzele s. Kosinj (kod Otočca) i sva sela kosinjske opštine, koja su branili domobrani i ustaše.
22. septembar — GS NOP odreda za Hrvatsku imenovao Stab 2. operativne zone NOP odreda Hrvatske.
 — Kod s. Pokupskog (blizu Gline) 2. bataljon Zumberačko-pokupskog NOP odreda napao iz zasede ustašku kolonu i naneo joj gubitke od oko 60 mrtvih.
 — GS NOP odreda za Hrvatsku obavestio Štab 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske o uspostavljanju granice sa 2. operativnom zonom na liniji r. Ilova do Grubtšnog Polja — s. Pitomača — Drava, vraćanju Bilogorske čete 2. operativnoj zoni NOP odreda i uključivanju Banijske proleterske čete u sastav 7. hrvatske NO brigade.
- 23/24. septembar — Delovi 4. bataljona 1. dalmatinske NOU brigade izvršili prepad na rudnik uglja u s. Košutama (kod Sinja), demolirali rudnička postrojenja (čime je rudnik potpuno onesposobljen za rad) i zaplenili veću količinu eksploziva.
24. septembar — Delovi partizanskog bataljona »Josip Kraš« i Krškog NOP odreda zauzeli neprijateljsko uporište u s. Sošicama (na Zumberku), zarobili 40 žandarma i ustaša i zaplenili 38 pušaka, oko 5000 metaka, 116 mobi i drugu opremu.
 — Kod Srpskih Moravica delovi 2. primorsko-goranskog NOP odreda digli u vazduh neprijateljski transportni voz i uništili lokomotivu i više vagona, zbog čega je saobraćaj bio obustavljen nekoliko dana.
- 24/25. septembar — Prvi proleterski NOU bataljon Hrvatske zauzeo s. Bosiljevo (kod Ogulina) koje su branili domobrani i zaplenio 38 pušaka, 7 pištolja, 9000 metaka, 80 bombi i drugu opremu.
 — Kod s. Kovača (na putu Duvno — Posušje) delovi 1. bataljona »Vojin Žirojević« 3. NOP odreda 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske napali ustašku kolonu i posle kraće ali žestoke borbe razbile je. Ujutru su naše jedinice napale i ustaška pojačanja upućena iz Imotskog, te posle šestočasovne borbe razbile ih i prinudile na povlačenje u polazni garnizon.
25. septembar — Kod Lipove Kose (blizu Kostajnice) jedinice 8. hrvatske NO brigade napale tri radne čete i jednu četvu domobrana i nanele im gubitke od 7 mrtvih i 208 zarobljenih domobrana i radnika, te zaplenile 34 puške i oko 2500 metaka.
 — Primorska partizanska četa porušila most na kanalu kod s. Prosika (blizu Vranskog jezera) 1 oko 460 tt stubova između Šibenika i Biograda.
- 25/26. septembar — Jedinice 1. dalmatinske NOU brigade zauzele s. Otok (kod Sinja) koje su branili domobrani i žandarmi i zaplenile 3 p. mitraljeza i 45 pušaka.
26. septembar — Između Plaškog i Vrhovina 3. bataljon 1. hrvatske NOU brigade i jedna četa partizanskog bataljona »Božidar Adžija« porušili železničku prugu, napali mešoviti voz, zapalili lokomotivu, 9 vagona i 20.000 litara benzina, zarobili 8 ustaša i 1 italijanskog vojnika i zaplenili 11 pušaka i 1000 metaka.
27. septembar — Jedinice 9. hrvatske NO brigade, posle dvodnevni borbi, zarobile posadu (101 četnika) u s. Raduču (kod Gospića), porušile železničku prugu u dužini od 6 km i zaplenile 90 pušaka. 1 mitraljez i oko 7600 metaka.

- Na r. Mrežnici kod Generalskog Stola jedinice 3. bataljona 5. hrvatske NO brigade porušile most.
 - Kod Prokljanskog jezera Primorska partizanska četa napala motorni čamac 1. čete italijanskog bataljona »Vespri« prilikom njenog prevoženja iz Zatona u Skradin. Poginuo je 1 oficir, a ranjeno je 8 vojnika i 1 oficir.
- 28. septembar**
- Grubišno Polje (kod Virovitice) napala 7. hrvatska NO brigada i delovi 1. slavonskog NOP odreda, Moslavačkog i Krajiškog proleterskog bataljona i Banijske proleterske čete. Mesto je zauzeto, sem ustaškog doma i škole gde se neprijatelj zadržao. Zarobljeno 113 domobrana i ustaša i zaplenjeno 4 p. mitraljeza, 145 pušaka i 6000 metaka. U borbi je poginuo puškomitraljezac Proleterskog bataljona Operativnog štaba za Bos. krajinu Pero Kccman Mukonja, narodni heroj.
 - Jedinice 1. primorsko-goranskog NOP odreda napale italijanske posade u selima Tisovcu i Josipovcu (između Ogulina i Jasenka) i zaplenile 6 minobacača, 4 p. mitraljeza, 40 pušaka i oko 7000 metaka. U toku borbe neprijatelj je imao oko 180 mrtvih i ranjenih vojnika, a naše jedinice 6 mrtvih i 10 ranjenih boraca.
 - Između s. Janjča i Studenaca (na putu Gospić — Otočac) delovi 2. hrvatske NOU brigade napali italijansku kolonu, naneli joj velike gubitke, zapalili joj 3 kamiona i prinudili je da se povuče u pravcu Perušića.
 - U s. Netretiću (kod Karlovca) delovi 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske savladali ustaše, žandarme i finanse. U toku borbe 3 ustaše su poginule i 7 ih je zarobljeno. Partizani su imali 2 ranjena borca. Zaplenjeno je 9 pušaka, 25 bombi i druga oprema.
 - Kod s. Svinišća (blizu Omiša) delovi Mosorske partizanske čete miniranjem srušili 3 stuba visokog napona. Zbog toga su Split i zona Kaštela ostali bez svetla više od 15 dana, a prestala su raditi i sva industrijska preduzeća.
- 28/29. septembar**
- Između s. Tounja i s. Košara (na pruzi Karlovac — Ogulin) jedinice 1. bataljona 5. hrvatske NO brigade porušile prugu i tt veze.
 - Jedinice 2. bataljona 1. slavonskog NOP odreda posle jednočasovne borbe zauzele s. Caglić (kod Pakraca). U toku borbe zapaljeni su svi objekti u kojima se nalazila domobranska posada, zatim opština i žand. st. Zaplenjene su 22 puške, 3 sanduka municije, mnogo vojničkih odela i druga oprema.
- 29. septembar**
- Jedinice 2. bataljona 5. hrvatske NO brigade napale domobrane i žandarme u s. Vukmaniću (kod Vojnića), ali se posle kraće borbe morale povući zbog dolaska jakog neprijateljskog ojačanja iz Skakavca. U toku borbe neprijatelj je imao 10 mrtvih i ranjenih vojnika, a partizanske jedinice 7 mrtvih i 2 ranjena borca.
 - Partizanski bataljon »Josip Kraš« i jedinice Krškog NOP odreda napali domobranske posade u s. Kaljama, G. Vasi i Novom Selu (na Zumberku), ali su odbijeni, pretrpeвши gubitke od 9 mrtvih i 1 ranjenoga borca. Neprijatelj je imao 11 mrtvih i više ranjenih vojnika.
 - Između Delnica i Broda na Kupi jedinice 2. primorsko-goranskog NOP odreda napale iz zasede italijansku kolonu i nanele joj gubitke od oko 150 mrtvih i ranjenih. Zaplenjeno je 50 pušaka, 5 p. mitraljeza, oko 4000 metaka i 60 bombi.
- 30. septembar**
- Jedinice partizanskog bataljona »Josip Kraš« zauzele ustaško-domobransko uporište u s. Vivodini (kod Jastrebarskog).
 - Formiran SNO odbor za o. Vis.
 - Po direktivi OK KPH za Knin formiran gradski NO odbor za Knin.
 - Održana okružna konferencija AFZ-a za okrug Karlovac, na kojoj je izabran okružni odbor AFZ-a.

MAKEDONIJA

- J. septembar**
- Bitoljski oblasni direktor izdao naredbu o preduzimanju represivnih mera prema porodici i rodbini pripadnika partizanskih jedinica: da im se oduzmu karte za snabdevanje (izuzev za hieb) i da im se ne pruža nikakva pomoć (lečenje, školovanje i dr.).
- 4. septembar**
- U s. Rudniku (kod Titovog Velesa) 1. čela Veleškog NOP odreda »Pere Tošev« održala miting i streljala jednog špijuna

- Instruktor CK KPJ Dobrivoje Kadosavljević uputio Centralnom komitetu KPJ detaljan izveštaj o stanju u partijskoj organizaciji Makedonije, o razvoju NOB-a i o merama koje treba sprovesti da bi se ustanak proširio i jače razvijao.
5. septembar — Bitoljski oblasni policijski načelnik obavestio sreske načelnike da su bugarskoj 15. diviziji dodeljena dva izviđačka aviona za otkrivanje i uništavanje partizanskih jedinica na teritoriji oblasti.
- C. septembar — Us. Oraovcu (kod Titovog Velesa) bugarska policija uhapsila 11 pripadnika NOP-a, predala ih sudu, a potom internirala u Bugarsku.
- Us. Zabrčanima i s. Dupjačanima (kod Prilepa) delovi Prilepskog NOP odreda »Dimitar Vlahov« održali političke zborove.
- Kod ludbalskog igrališta u Velesu (sada: Titov Veles) bugarska policija otkrila grupu ilegalaca iz s. Rudnika, spremnih da pristupe Veleškom NOP odredu, otvorila na njih vatru i ubila 2 građanina. Pošto nije uhvatila ilegalce, ona je pozatvarala preko 500 lica, ne bi li ih među ovima pronašla.
- 7/8. septembar — Kod rudnika »Cer Nebojša« (blizu Kruševa) Kruševski NOP odred »Pitu Guli« napao i razoružao 4 nemačka stražara, zaplenio dosta hrane i drugog materijala i ošteti rudnička postrojenja.
8. septembar — U rejonu s. Lavci (kod Bitolja), od ljudstva iz bitoljskog kraja, formirana Bitoljska partizanska četa »Jane Sandanski«.
12. septembar — Kod s. Bolno (blizu Resna). u borbi protiv bugarske vojske i policije, poginuli član PK i GS NOP odreda za Makedoniju Stevan Naumov Stiv i mladi makedonski pesnik Mite Bogojevski, narodni heroji.
14. septembar — Kod mesta Pusta Kula (blizu Titovog Velesa) bugarska policija, inscenirajući napad partizana, ubila 7 uhapšenih pripadnika NOP-a iz s. Rudnika (kod Titovog Velesa), koje je trebalo da navodno kamionom prebaci iz skopskog zatvora u Veles.
- Sreski policijski načelnik iz Velesa (sada: Titov Veles), da bi sprečio obaveštavanje i snabdevanje partizanskih jedinica, izdao naredbu o uvođenju policijskog časa, nošenje ograničene količine hrane kad se ide na poljske radove i preduzimanju represivnih mera prema partizanskim porodicama.
- Na pl. Mukosu 2. četa Prilepskog NOP odreda »Dimitar Vlahov« vodila ceo dan borbu u okruženju protiv nadmoćnih bugarskih snaga prilepskog garnizona. U toj borbi ona je pretrpela osetne gubitke. Među ostalim poginuo je i Borko Veleviski Levata, narodni heroj.
- Instruktor CK KPJ u Makedoniji Dobrivoje Radosavljević podneo CK KPJ izveštaj o stanju u Makedoniji, hapšenju 4 člana biroa Privremenog PK, akcijama NOP odreda i preduzetim merama za jačanje NOP-a u Makedoniji.
- Us. Mažučistu (kod Prilepa) 1. četa NOP odreda Dimitar Vlahov« održala politički zbor i zaplenila nešto oružja, a pri povlačenju posekla tt veze na pruzi Prilep — Veles (sada: Titov Veles) i putu Prilep — Kičevo.
- Us. Vojnici (kod Titovog Velesa) Veleški NOP odred »Pere Tošev« napao policijsku posadu, ubio predsednika opštine. nekoliko policajaca i špijuna i zaplenio 18 pušaka i drugi materijal.
15. septembar — Sreski inspektor za prosvetu iz Velesa (sada: Titov Veles) izvestio oblasnog školskog inspektora u Skoplju da su zbog pojačanog dejstva Veleškog NOP odreda učitelji zaplašeni i neće da odlaze u sela, pa se o prosvetnom radu ne može ni misliti. Slične izveštaje dostavljao je i kasnije.
- Septembar p. p. — Usled provale u Resnu i selima Prespe, bugarski okupator pohapsio skoro sve članove KPJ i SKOJ-a i simpatizere NOP-a. da oi na taj način ugušio NOP u tom kraju i uništio NOP odred »Damjan Gruev«.
- Septembar s. — Veleški sreski policijski načelnik izvestio skopskog oblasnog direktora da su pojedini predsednici seoskih opština i administrativni službenici u srezu napustili svoje opštine zbog sve češćih napada partizana, pa traži da se ovi službenici smene sa dužnosti i zamene novim službenicima iz Bugarske.
- U Strumici, usled provale u skojevskoj organizaciji, bugarska policija pohapsila skoro ceo aktiv SKOJ-a u tamošnjoj gimnaziji

- Septembar d. p.* — U rejonu s. Gabrovnik (kod Titovog Velesa) reorganizovan Veleški NOP odred »Pere Tošev« i dobio nov naziv: NOP odred Dimitar Vlahov«. Odred je podeljen na tri čete.
- U rejonu s. Gabrovnika (kod Titovog Velesa) reorganizovan Prilepski NOP odred Dimitar Vlahov«, koji je dobio naziv »Dorče Petrovi.
19. *septembar* — Kod s. Dabnice (blizu Prilepa) bugarska policija, posle teškog mučenja u zatvoru, streljala Rampa Levkovskog. narodnog heroja.
20. *septembar* — Kod s. Bistrice (na pruži Titov Veles — Prilep) 1. četa NOP odreda Dimitar Vlahov« posekla tt veze na dužini od 300 metara.
- Kod s. Dabnice (blizu Prilepa) bugarske policijske vlasti streljale 19 pripadnika NOP-a.
22. *septembar* — Kod s. Bogomile (bilzu Titovog Velesa) 1. četa NOP odreda »Dimitar Vlahov« posekla tt veze.
24. *septembar* — Instruktor CK KPJ u Makedoniji Dobrivoje Radosavljević uputio CK KPJ izveštaj o stanju partijske organizacije u Makedoniji, ističući da su, zbog velikih provala i pretrpljenih udara, u nekim mestima nestali mesni i okružni komiteti.
- Us. Kočištu (kod Kruševa) NOP odred »Pitu Guli« vodio borbu protiv grupe špijuna
25. *septembar* — PK KPJ za Makedoniju uputio svim partijskim komitetima i NOP odredima okružnicu »O vojno-revolucionarnom radu«. U njoj se partijskim organizacijama 1 NOP odredima postavljaju zadaci da jačaju oružanu borbu.
- Us. Pomenovu (kod Titovog Velesa) 2. četa NOP odreda »Dimitar Vlahov« spalila opštinsku arhivu i održala politički zbor.
27. *septembar* — Na ž. st. Klajman (sada: Vasil Antevski, -na pruži Tatov Veles — Prilep), napala 3 četa NOP odreda »Dimitar Vlahov«, zaplenila nešto oružja i municije i pokidala telefonsku liniju.
28. *septembar* — Us. Drenovu (kod Titovog Velesa) 1. četa NOP odreda ;Dimitar Vlahov održala politički zbor i zaplenila nešto opreme, a vunu koju je rekvirirao okupator podelila seljacima.
- U rejonu s. Stepanaca (kod Prilepa) 2. četa NOP odreda »Dimitar Vlahov« napala bugarsko obezbeđenje rudnika liskuna, demolirala deo instalacija i uređaja zaplenila dosta prehrambenih namirnica i eksploziva 1 održala politički zbor s radnicima.
29. *septembar* — Us. Čaški (kod Titovog Velesa) 3. četa NOP odreda »Dimitar Vlahov« spalila opštinsku arhivu, ubila vojvodu kontračetnika (specijalnih plaćeničkih jedinica koje je od izdajničkih elemenata formirao okupator za borbu protiv partizana i za terorisiranje stanovništva) iz toga kraja i zaplenila nešto oružja i drugog materijala.
30. *septembar* — Us. Belušino (kod Kruševa) ušao Kruševski NOP odred »Pitu Guli«, zaplenio nešto oružja i održao politički zbor.
- U rejonu Mavrova formiran Mavrovski NOP odred. Pošto nije mogao opstati, on je u toku zime privremeno rasformiran.

SLOVENIJA

4. *septembar* — U logoru blizu s. Trebelnog (kod Novog Mesta), po naređenju GS NOP odreda za Sloveniju, od jedinica iz Zapadnodolenjskog i Krškog NOP odreda, na svečan način formirana slovenačka NOU brigada »Matija Gubec«.
5. *septembar* — Izvršni odbor OF i GŠ NOP odreda za Sloveniju izdali proglas u kome sve one koji su primili oružje od okupatora pozivaju da to oružje odmah predaju partizanima.
7. *septembar* — Kod Blečjeg vrha (blizu Mokronoga) 2. bataljon slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« odbio napad pripadnika Bele garde.
10. *septembar* — Na s. Babnoj Polici (kod Cerknice), Loški NOP odred vodio borbu protiv grupe italijanskih vojnika i belogardista.
- Formiran 1. bataljon Kozjanskog NOP odreda i upućen na područje Zidani Most — Celje — Ptuj.

- II. septembar — GŠ NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu o načinu borbe protiv Bele garde i belogardističke seoske straže, koji su predstavljali ozbiljnu opasnost za vreme sredivanja jedinica posle italijanske ofanzive.
13. septembar — U šumi Uden borštu (kod Kranja) oko 3 000 nemačkih vojnika opkolilo 2. bataljon Kokršskog NOP odreda. U teškoj borbi, koja je trajala i sutradan, oni su ga uništili.
16. septembar — GS NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu o formiranju slovenačkih NOU brigada »Ljubo Sercer« i »Ivan Cankar« i Zapadnodolenjskog i Istočnodolenjskog NOP odreda.
19. septembar — GS NOP odreda za Sloveniju naredio da partizanske jedinice pređu u opštu ofanzivu na okupatora i Belu gardu.
20. septembar — Četvrti bataljon slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« očistio sela Hrastov Dol, Orliku i Selce (blizu Litije) od Bele garde.
21. septembar — Posle teškog mučenja u zatvoru u Ljubljani, italijanske okupacione vlasti streljale Antoniju Kuclar, narodnog heroja.
22. septembar — Kod s. Tanče Gore i s. Dragatuša (blizu Crnomelja) jedinice 4. hrvatske NOU brigade napale italijansku kolonu i nanele joj gubitke od oko 120 mrtvih i ranjenih vojnika. Zaplenjeno je 5 mitraljeza, 3 p. mitraljeza, 68 pušaka i 1 minobacač, a uništeno 7 kamiona i 20 cisterni nafte.
23. septembar — U Ljubljani italijanske vlasti otkrile štampariju CK KP Slovenije i uništile je.
— Kod Cerknice 2. bataljon 1. slovenačke NOU brigade »Tone Tomšič« vodio uspešnu borbu protiv nemačkih vojnika.
— U s. Lapinju (kod Kočevja), na osnovu naredbe GS NOP odreda za Sloveniju od 16. septembra 1942, od 1. bataljona slovenačke NOU brigade »Matija Gubec« i I. bataljona Belokranjskog NOP odreda formirana slovenačka NOU brigada »Ivan Cankar«.
24. septembar — GS NOP odreda za Sloveniju doneo odluku o razgraničenju operativnih područja Zapadnodolenjskog i Istočnodolenjskog NOP odreda.
— GS NOP odreda dao Štabu 1 grupe NOP odreda uputstvo o menjanju taktike u borbi protiv neprijatelja i o pripremama za predstojeću zimu.
— Na Limbarskoj geri (kod Domžala) nemački vojnici napali logor Savinjskog NOP odreda.
25. septembar — GŠ NOP odreda za Sloveniju uputio GŠ NOP odreda za Hrvatsku pismo: traži da 4. hrvatska NOU brigada učestvuje u uništenju Bele garde ispod pl. Gorjanaca.
28. septembar — U s. Podlipoglavu (kod Ljubljane) otpočeo dvodnevni sastanak GŠ NOP odreda za Sloveniju, Izvršnog odbora OF i CK KP Slovenije, na kome su analizirani vojno-politički događaji i postavljeni novi zadaci.

SRBIJA

1. septembar — OK KPJ za Arandjelovac uputio poziv seoskim stražama i pripadnicima SDS da napuštaju neprijateljske formacije i stupaju u NOP odrede.
— Izašao prvi broj lista »Glas naroda«, organa JNOF Kosova i Metohije.
2. septembar — Na demarkacionoj liniji između Srbije i Makedonije Jablaničko-pasjački NOP odred napao i potpuno uništio granično odeljenje br. 7 i zarobio 13 četnika.
- 2/3. septembar — Delovi 1. šumadijskog NOP odreda demolirali ž. st. Banju (kod Arandjelovca).
- 3/4. septembar — U Srem. Mitrovici ustaška policija na zverski način pobila oko 800 ljudi, žena i dece, poglavito srpske narodnosti (»Akcija Viktora Tomića«).
— U s. Ašanji (kod Zemuna) delovi Posavskog NOP odreda napali ustaše i domaće Nemce i naneli im gubitke, zaplenivši 18 pušaka i dosta druge spremne.
- 4/5. septembar — Kod Srem. Mitrovice ustaška policija na zverski način pobila oko 300 ljudi, žena i dece, poglavito srpske narodnosti (»Akcija Viktora Tomića«).

5. Septembar — U s. Saranovu (kod Topole) delovi 1. šumadijskog NOP odreda razoružali seosku stražu i spalili opštinsku arhivu.
- Septembar p.* — PK KPJ za Srbiju izdao okružnicu br. 4, namenjenu partijskim organizacijama u Srbiji. U njoj se konkretizuju zadaci koje je. u vezi sa daljim razvojem NOB-a. postavio CK KPJ.
- U Novom Sadu (Kisačka ul. br. 89) pripremljena baza za formiranje nove tehnike PK KPJ za Vojvodinu.
- U rejonu s. Izbišta (kod Vršca), pod rukovodstvom političkog sekretara PK KPJ za Vojvodinu Žarka Zrenjanina Uče. održano savetovanje partijsko-političkih aktivista vršačkog, belocrkvanskog i kovinskog sreza. Izabran je nov OK za južni Banat i doneta je odluka da se formira novi Južnobanatski NOP odred (određeni su i članovi Štaba odreda).
- Po naređenju Štaba 3. operativne zone NOP odreda Hrvatske od 21. VIII 1942 izvršena reorganizacija dotadašnjih sremskih NOP odreda. Formiran je 3. NOP odred 3. operativne zone Hrvatske od tri bataljona: dotadašnji Fruškogorski NOP odred je preimenovan u 1. bataljon, Podunavski NOP odred u 2. bataljon i Posavski NOP odred u 3. bataljon 3. NOP odreda 3. operativne zone, a u Bosutskim šumama i dalje je ostala Bosutska partizanska četa (tri voda). Određeni su i novi rukovodioci jedinica.
7. septembar — U s. Guberevcu (kod Sopota) delovi 1. šumadijskog NOP odreda razoružali seosku stražu i spalili opštinsku arhivu.
9. *septembar* — Delovi 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske prekinuli su veze između Iriga i s. Krušedola.
- Između sela Prhova i Simanovaca (kod Stare Pazove) delovi 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske napali domobransku patrolu i jedan kamion s vojnicima i naneli im gubitke.
- 9/10. *septembar* — U Srem. Karlovcima ustaška policija uhapsila preko 450 meštana.
10. *septembar* — Delovi 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske napali neprijateljsko obezbeđenje kamenoloma u s. Paragovu (kod Petrovaradina), te zaplenili 00 kg eksploziva i 120 kapisli, pokidali su veze na Iriškom vencu, a na Stražilovu ubili 13 neprijateljskih vojnika i zaplenili 1 pušku sa 30 metaka.
11. *septembar* — Bataljon iz Vazduhoplovnog školskog puka u Petrovaradinu otpočeo lokalne pretrese i akcije čišćenja u istočnom delu Fruške gore, protiv delova 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske. Akcije su, s manjim prekidima, trajale sve do 28. septembra, pomognute i po nekom četom nemačke vojske. Gubici partizana su iznosili nekoliko boraca, dok su domobranci imali oko 10 poginulih i nekoliko ranjenih.
- (J Vrnjačkoj Banji feldkomandantura G10 objavila da će od 15. septembra nemačka policija i pripadnici SDS početi prikupljanje žita po srezovima i opštinama, pa naglašava: neizvršenje predaje označenih količina žita, svako oštećenje ili prikrivanje žetvenih proizvoda i skidanje i cepanje objave, smrtna će se sabotažom te će se prema licima koja to budu činila postupiti najstrože.
13. *septembar* — U s. Prhovu (kod Stare Pazove) grupa boraca 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske i mesnih desetina likvidirala 7 izdajnika, među kojima i beleznika opštine.
15. *septembar* — Na putu Petrovac — Kučevo delovi Požarevačkog NOP odreda zapalili tri kamion kojima se koristio okupator.
- Septembar s.* — U s. Turiji (kod Srbobrana) mađarska policija i vojska izvršile masovna hapšenja (oko 300 rodoljuba). Od mučenja odmah su umrli u selu 4 rodoljuba, 10 ih je obešeno u Srbobranu, a ostali su osuđeni na zatvor, gde ih je oko 100 pomrlo.
- U Crnoj travi OK KPJ za Leskovac formirao Okružno povereništvo za Crnu travu, Vranje i Lužnicu.
- Oblasni komitet KPJ za Kosovo i Metohiju izdao proglas Siptarima Kosova Metohije, pozivajući ih da stupaju u NOB.
16. septembar — U s. Majdanu (kod G. Milanovca) delovi I. šumadijskog NOP odreda razoružali četničku seosku stražu i spalili arhivu.
18. *septembar* — U rejonu s. Bukovca (kod Srem. Karlovaca) nemačke jedinice i ustaše napale 1. četu 2. bataljona 3. NOP odreda. Četa je posle duže borbe uspela da se povuče.

- Između Stalaća i Kruševca delovi Rasinskog NOP odreda prekinuli tt veze.
- Us Krivoj Reci (kod G. Milanovca) delovi 1. šumadijskog NOP odreda razoružali četničku seosku stražu a ž. st. demolirali.
- 10. septembar — Delovi 3. NOP^odreda 3. operativne zone Hrvatske napali obezbeđenje imanja kaz-nione Srem. Mitrovice (u blizini s Jarka), razoružali dva stražara i oslobodili 20 kažnjenika.
- U rejonu s. Jamene (kod Srem. Rače) Bosutska partizanska četa napala dva vodo 25. čete 0. domobranskog puka i zaplenila nešto municije.
- U Umčarima i M. Ivanči Kosmajnska četa 1. šumadijskog NOP odreda demolirala železničke stanice.
- 20. septembar — Južno od s. Beočina (na pravcu Crveni čot — Ravan; grupa boraca iz 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske napala patrolu od 13 ustaša. Dvanaest ustaša je po-ginulo a jedan je uspeo da pobegne.
- U selima Lalincu, Tumbi i Studeni (na pl. Kukavici) Leskovački i Jablaničko-
-pasjački NOP odred napali četnike Koste Pećanca, razbili ih i 19 njih zarobili.
- 20121. septembar U s. Simanovcima (kod Stare Pazove) grupa boraca 3. bataljona 3. NOP odreda oslo-bodila 38 prisilno mobilisanih regruta.
- 21. septembar Kod ž. st. Indija delovi 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske razbili nepri-jateljsko obezbeđenje železničkog mosta i razoružali 9 stražara.
- 23. septembar U s. Krnješevcima (kod Stare Pazove) grupa boraca 3. bataljona 3. NOP odreda za-palila opštinsku arhivu i ubila 2 izdajnika.
- Na pl. Venčacu otpočelo dvodnevno savetovanje vojno-političkih rukovodilaca par-tizanskih jedinica iz Sumadije, na kome je razrađen plan predstojećih dejstava NOP odreda u Sumadiji.
- 24. septembar — Na drumu s. Obrež — s. Kupinovo (u južnom Sremu) delovi 3. bataljona 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske prekinuli tt veze, ubili 4 narodna izdajnika i zaplenili 5 pušaka s municijom.
- U s. G. Trešnjevici (kod Arandelovca) 1. šumadijski NOP odred izvršio napad na četnički odred (jačine 68 četnika) i naneo mu gubitke.
- 25. septembar — Između Stare Pazove i sela Novih Karlovaca i Belegiša dve čete nemačke vojske vršile patroliranje kukuruznih polja i ubile 2 a uhapsile 6 seljaka.
- 26. septembar — Na nasipu s. Bosut — s. Martinci (kod Srem. Mitrovice) borci Bosutske partizanske čete iz zasede napali odeljenje žandarma, te ubili 6 žandarma i zaplenili 6 pušaka sa 500 metaka i 5 bombi.
- Us. Rajkoviču (kod Valjeva) Suvoborski NOP odred napao i skoro potpuno uništio odeljenje ljotićeveaa.
- 27. septembar — U šumi Lisnik (kod Srem. Rače) Bosutska partizanska četa napala krstareći odred žandarma i ustaša, jačine oko 50 vojnika, i u kraćoj borbi nanela mu gubitke.
- U napadu na rudnik u s. Rudovcima (kod Lazarevea) 1. šumadijski NOP odred ubio 3 i razoružao 4 četnika.
- Između ž. stanica Javorac i Obradove Stolice (na pruzi Paraćin — Zaječar) delovi Timočkog NOP odreda porušili prugu, usled čega su iskočili lokomotiva i jedan vagon.
- 29. septembar — Na putu između s. Ramnjana i s. Tankosića (kod Uroševca), formiran šiplarski NOP odred »Zejn el Ajdini«.
- Kod s. Mihaljevaca (blizu Stare Pazove) Udarni vod 3. bataljona 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske napao kamion sa 4 nemačka vojnika. Vojnici su ubijeni a kamion zapaljen. Zaplenjen je puškomitraljez i 3 puške sa 400 metaka.
- 30. septembar — U s. Luci (blizu Bora) delovi Timočkog NOP odreda razoružali pet četnika i dva žandarma.
- U selima Ogaru I Erestaču (kod Rume) delovi 3. NOP odreda 3. operativne zone Hrvatske raspustili opštinske vlasti, zapalili arhive i ubili 1 petokolonaša.